

REDACTIA

Arad, strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL

pentru Anstro-Ungaria: un an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an cor.; pe 1 lună 2 cor. de Duminecă pe an — 4 coroane. — Pentru România și strălucitate pe an: 40 franci.

Descripțiile nu se napotază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și insertiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisorile nefrancaute nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Ei și noi.

(b.) Pentru un timp oare-care omul adevărului poate să fie înabuzat; nici odată însă el nu poate fi omorât pentru totdeauna.

O luptă titanică avut-am și avem să de purtat din vremuri cu dușmanii cu opresorii noștri, pentru a ne conserva ființa și individualitatea etnică, pentru a ne apăra acele dragi și scumpe comori, cari din moși-strămoși ni-au rămas în moștenire și-au rămas în patria noastră iubită. Sudori de sânge și-au inundat frunțile în truda grea, pentru a ne susține în mijlocul atâtor războaie și valuri, pentru a ne forma noi o cultură proprie și a ține, pe partea cel puțin, pas cu popoarele mai înaintate și mai favorizate de soarte.

Ear această nisuiță a noastră a spin a fost totdeauna în ochii dușmanilor noștri.

Nu incriminăm și nu pismuim pe nimeni în progresul și în avântul său cultural. Și nu, mai ales, dacă prin căminul său sa proprie și ciustită, din propria sa trudă și voințică a ajuns la o bună agonisală. O paralelă obiectivă însă totdeauna se impune, de câte ori vorba e de ei și de noi, de Maghiarii ambuibați și de naționalitățile asuprite.

Și nu ne tulbură de loc nici faptul recent, că Dumineca trecută cu pompă mare și cu agomot patriotic s-a inaugurat noul palat al Thalierei naționale maghiare în Oradea-Mare, în centrul, care de giur-impregiur s-a construit pe găsește de masa unui popor, ce suferă și se mistue în sărăcie. Treaba patrioților, vechi și noul, să își aranjează casa și în ce chip să petrecă viața într'însa.

Dacă, cu toate acestea, ne orpim și noi puțin la acest incident, e că involuntar ne vine să medităm asupra enormei deosebiri și asupra incomparabil de nedreptei împărțeli între ei și noi în toată chiverniseala acestui stat. Când și noi, din a noastră proprie sărăcie, ajungem să ne incirpăm la modestă instituțiune culturală, — întreagă societatea maghiară, cu toată preșea ei, ca eșită din fire se infuriază și spumegă de mânie și ură, și întregul aparat se pornește împotriva noastră: că eată, am făcut și noi un mic pas înainte — în paguba „ideii” și a „națiunii”.

Și noi, — noi nu putem, nu ne lăsa firea să fim tot astfel. Din conștiință, chiar bucurie am simți, de câte ori Maghiarii ei de ei și din seul lor propriu se avântă înainte în progresul lor cultural.

De ce dar' această enormă deosebire între noi? Sunt Maghiarii al-

cătuți din alt lut? Sunt ei anume aleși, ca singuri să moștenească tot binele acestei lumi?

Nu! Decât în firea lor asiatică, în răutatea și în egoismul lor fără margini, ce stă de plastic li caracterizează, și în bunătatea noastră proverbială, față chiar de vrăjmașii noștri, — aici zace deosebirea.

Contribue și societatea maghiară din avutul propriu, căci e o datorie a fiocărui popor, să jertfească pentru instituțiunile sale. Dar' n'o simt Maghiarii de loc aceasta, căci statul cu mână darnică până la risipă deschide totdeauna vistieria comună pentru orice trebuințe și cereri ale „națiunii”. Palate de lux se resfață, începând din centru până în mijlocul sēcuiimii, clădite din avutul comun al țerii; teatre și alte instituții de distracție specifică maghiară se ridică și se susțin din sudoarea comună a popoarelor statului, toate numai pentru pofta și la comanda orgoliului „națiunii” desmierdate.

Ear' când vorba e de așezăminte de indispensabilă necesitate pentru celelalte naționalități din patrie, cari alăturarea cu Maghiarii contribuie la susținerea statului, — atunci vistieria comună este închisă cu sute de zăvoare.

Avem o lege de naționalități, favorită de legislațiunea țerii și sancționată de Capul încoronat, o lege, care obligă stăpânirea la înființarea și susținerea de institute culturale și pe seama naționalităților. O avem însă așa fel, ca și când ea n'ar fi existat de când lumea. Ba opriti suntem cu forța chiar, de-a ne înființa și susține noi înșine, din banii proprii, asemenea institute.

Intreagă legea aceasta nu e decât un paravan, pentru ochii lumii, în dosul și la umbra căruia se comit sumedenii de fără-de-legi și cea mai neagră tiranie în contra intereselor de viață ale neamaghiarilor din patrie.

La ce să ne mai surprindă atunci hotărîrea luată zilele acestea de adunarea generală a comitatului „Háromszék”, de a provoca parlamentul: să șteargă ori să modifice această lege de naționalități?!

Foarte bine! Ascultare să li-se dea Sēcuiilor! S'o șteargă, s'o modifice, cât lor le place. Mai bine fără de ea, decât cu o lege, care numai pe hârtie figurează și din care nici o literă n'a fost executată dela sancționarea ei până astăzi.

Să fie însă Maghiarii și destui oameni, ca să supoarte și consecuențele faptei lor.

Pe noi, în ori-ce cas, la postul nostru va trebui să ne găsească ori-ce eventualitate și vom ști să ne facem datoria.

Kossathistii se pregătesc să facă o violentă opoziție în articulare în lege a căsătoriei moștenitorului de tron. Eată cum se exprimă „Egyetértés” în această privință:

„Partidul independist și 48-ist găsește, foarte corect, că acest proiect de lege nu se poate potrivi în nici un chip cu legile și moravurile noastre. Noi nu cunoaștem căsătorii morganatice, ear legea de Casă a dinastiei este cu totul necunoscută legislației maghiare și astfel nu poate fi luată în considerare de parlament.

„Prin proiectul de lege asupra căsătoriei moștenitorului de tron Francisc Ferdinand s'ar înarțura o ilegalitate, care ar fi cu atât mai primejdiosă, cu cât, dacă această inarticulare s'ar îndeplini, atunci nici moștenirea tronului n'ar mai fi asigurată în Ungaria, pentru-că familia domnitoare și de-aci înainte ar pute să schimbe după gusturile sale „Hausgesetz”-ul, după-cum nu odată l'a mai chimbă și astfel ar pute schimba și rîndul moștenirii la tron.

„Aceasta nu se poate, nu e permis să se întempe...”

„In această privință în partidul Kossuthist părerea e unică...”

Ceea-ce va să zică: „loialul” și „dinasticul” partid ultra-maghiar ridică pumnul contra dinastiei!

*

Lupta confesională, care de-o vreme încoace devine din ce în ce mai acută între compatrioții noștri maghiari, a răpit și tinerimea lor universitară, care acum începe a se constitui în tabere vrăjmașe. Sărbirea reformato-evreilor la alegerea președintelui clubului universitar din Budapesta a provocat o contra-demonstrație a studenților din capitala de oare când a lui Kossuth, unde dominează spirital evreo reformat. Apelul studenților din Dobrița a sosit și la Oradea-Mare, dar se prevede, că nu va fi prea luat în seamă de universitarii de acolo.

Această chestiune este naturală că preocupă presa maghiară, care, în afară de „Alkotmány”, fiind pe mână evrească, e indignată și revoltată, că se face „politică în școală”. Aceeși presă însă, vorbind despre tinerimea din Dobrița, o caracteriză, când cu protestul contra budapeștanilor, de o tinerime „cu luminate vederi politice”.

La rîndul său „Alkotmány” spune despre studențimea din Oradea Mare, că „nu se va spăria de țipetele presei cazare” (jidane).

Aceasta e școala „patriotică”.

Congresul național-bisericesc.

Sibiu, 14 Octombrie.

Nota dominantă este calmitatea. În tren deputații discută cu liniștea pe care la congresul 1898 zadarnic am fi căutat-o. Atunci până și pe drum, deputații veniau împărțiți în tabere. Acum doar unul-două mai au câte o nedumerire, în ce privește trecutul și sensul luptelor zdravene purtate de Aradani. Când privește agendele congresului, se vorbeau multe și mărunte. Unii ei-că ar fi auzit că

congresul va ține 14 zile, până vom vota o episcopie la Cluj, alta la Timișoara, — că pentru aceste două locuri sunt deja angajamente — și dacă ne vom purta bine noi Aradani, apoi îl fac episcop și pe vicarul din Oradea... O eră de căpătueli cu un cuvânt, și „neamurile” sunt radioase că în sfârșit „Gusti” tot va purta mitră.

Nimic sigur însă, ei conjecturi. De aceea, stimații noștri lectori să fie cu răbdare, că la timpul convenit vor afla despre toate. Și e sigur că despre multe, căci o sumedenie de lucruri vor fi discutate.

Înalt Prea Sfințitul Mitropolit vrea să dea dovezi, că are nu numai dragostea de-a sfinți biserică și școli și a ține vorbiri deputațiilor dela sate, ci și în ce privește congresul, sub a Sa ocărmuire altminteri se îndrumă lucrurile, nu ca sub Miron!

Dela congres puțin lipsesc. Din părțile aradane d-nii Dr. I. Suci, Dr. N. Oprean, I. Beleş și C. Lazar. Și aceștia și-au trimis însă credenționalele. Tot așa d-nii G. Cosma și P. Pap, din părțile bihorene.

Deschiderea congresului, ca de obicei, este precedată de chemarea St-ului Duh, ear liturghia a servit-o I. P. S. Sa Mitropolitul Meșianu, asistat de Prea Cuviosul archimandrit Dr. Pușcariu, F. Musta și Aug. Hamsea, și de protopopii Papiu, Dr. G. Popovici (Lugoj) și de preacucernicul ieromonah Eusebiu Roșca. Ecteniile le-au citit diaconul Popovici și Dr. Elie Cristea. Răspunsurile liturgice le-a dat corul seminarial condus de dl profesor T. Popovici, despre care numai cu laude putem aminti.

După-ce mitropolitul este condus acasă cu ceremonialul obișnuit, P. C. Sa archimandritul Pușcariu propune, ear deputații prezenți în biserică primesc să aleagă o delegație de șase membri cari să meargă și să invite pe Mitropolit a veni să deschidă și să conducă Congresul.

Intrarea în sală a I. P. S. Sale e primită de câte-va aclamațiuni. Nu mai e furtuna de ovațiuni dela cele dintăiu două congrese, când a fost ales și instalat I. P. S. Sa.

Mitropolitul citește discursul de deschidere a congresului. Il vom publica în întregime. Aci vrem să observăm numai un sigur lucru: I. P. S. Sa a citat într'una cuvinte de ale înțeleptului și marelui Șaguna. Intre altele și ceea-ce a zis pe patul de moarte celor din jurul său: „Nu vă certați, nu vă sfădiți!”... Pas de mai fă acum discuție, ori-și-ee ar veni la ordinea zilei; are să țese arunce epitetul că faci gălceavă, dacă nu vei primi fără multă vorbă tot ce țese va propune chiar și în ora 11 a congresului, când mulți își vor fi întocmit rostul de a pleca acasă.

Discursul, lumea va vedea, nu este un program precis de activitate arhierescă, ci băjbăe de cuvinte, pe cari mai adesea le întâlnim în vorbirele improvizate ale preoților de pe sate... Că vremurile sunt grele, că trebuie să ținem la S-ta credință și la Domnul nostru Isus Christos... Dar' cine din-

tre noi nu ştie că așa este, că fără credința se destramă biserica?!. . . Acordăm generalității însă și arhierul, care vrea să înceapă o eră nouă, trebuie să facă diagnosticul situației de față și să încercăm să propunem un mod de remediere, sistematizând lucrurile și precisând totul! Și mai presus de toate: *idei!*

L. P. S. Sa nici n'a reușit să încheieze Congresul, să-l ridice la o singură pe care o câștigă în fața lucrării geniale, ori când, peste tot, stă în fața unui suflet de elită, sub farmecul prestațiilor intelectuale menite să ridice nivelul unei presei și gândirii de toate zilele. Abia de vre-o două-trei ori s'a auzit câte un „trăiască“ pentru d. I. Leugău, ear' d. Al. Moesonyi a dat și d. sa din cap ear' d. I. P. S. Sa a citat cuvintele din urmă ale marșului arhieru Șegana.

Mitropolitul numește apoi notari, cari după ce ocupă locul, se fac apelul nominal și deputații își prezintă credenționalele.

Bucurosi acestia provisoriu este de altfel compus mai ales din oameni noi, tineri. Notar general nu mai e d. M. Voicaru, ca în precedentele congrese, ear' d. sa nu s'a mai reades sub noul sistem, ci s'a luat locul părintele Pioner pe atât de greoiu, pe cât d. sprințer era d. Voicaru. Din părțile bănațene oameni noi în birou sunt d. ni Dr. Brădeanu și Dr. Coșbuc. Din părțile Aradului au pas pe Roxin, cel mai tânăr, care lipsiște încă de la congres.

Se hotărăște felul cum, împărțit în secții, congresul să cerceteze la cercetarea actelor electorale.

Aradul cercetează actele electorale ale Caransebeșenilor; Caransebeșenii cercetează actele din arhidieceză, ear' arhidieceșii pe ale Aradului.

Ridicându-se ședința, cea viitoare se anunță pe mâine, Luni, la orele 9 a. m., ear' membrii Congresului merg în corpore să-și facă reverințele la cei doi prelați, și anume întâiu la I. P. S. Sa Mitropolitul și apoi la Episcopul Goldiș; P. S. Sa Episcopul M. P. P. a, fiind indispoz, n'a sosit încă la Congres. Toți îl așteaptă cu drag.

UN LUPĂTOR.

— După citirea unui „Anuar“. —

Un amic mi-a trimis „Anuarul reuniunii sodalilor români din Sibiu“. — Întâiul anuar publicat de o societate românească de zăriești. Lăsa cetit cu o mare încordare, precum cetesti orice scriere, despre care știi, că surprinde date pozitive de progres național.

Și ce surprindere plăcută mi-a procurat citirea acestui „Anuar“! N'am găsit întâiul numai acele date reale și scurte, ce s'află în „dările de seamă“ ale multor noastre asociații, ci am găsit un câmp nou și mare de istorie culturală din epoca noastră de renaștere. „Naționalizarea industriei“, sau mai corect, „întemeierea industriei române“ ar trebui să se întîileze această pagină a istoriei noastre contemporane, despre care se vorbește în acest „Anuar“.

Și întregă pagina se leagă de un nume, pe care ar trebui să-l scriu cu litere de aur, de Nicolae Cristea, viadnicul asocierii consistenții din Sibiu și president onorar al acelei societăți.

Câtă elevație sufletească simte astăzi un tiner, când mai întâlneste nume de-acela, de care se mai poate inspira, numa de nobil și inteligent, caracter de geniu, luptător neînfricat, cari marchează câte o pagină istorică! Puțin mai sunt acești băr-

Facilitatea teologică protestantă.

În ziarul „Egyetlétés“ se ocupă de ideea creării unei facultăți teologice protestante sau preot evanghelic; credem că nu e lipsit de interes de a prezenta cititorilor noștri unul din principiile fundamentale indicate în numărul articeol. Cu atât mai mult, cu cât principiul autonomiei este același. Iată cum vorbește numitul preot:

„Cel mai puțin ne sprijin al statului este religioana... Statul și religioana sunt într'un raport intim. Statul câștigă de la biserica forță morală, bis rica de la stat siguranță pentru existența și înflorirea sa. Creștinismul și religioana sunt tot-odată cetățeni ai statului și ca atare au o influență (neapărat în caz de existență a libertăților politice) asupra guvernării țării; d. asemenea pot prelinde să li-se asigure libertatea politică și religioasă din partea statului“.

Autocul articolului combate ideea înființării unei facultăți de teologie protestantă la Budapesta, căci acolo ar fi subordonată influențelor radicale.

Pe de altă parte, biserica trebuie să-și aibă în mâinile sale propria sa guvernare, căci numai așa își va asigura putința îndeplinirii menirii sale de a lucra pentru înălțarea poporului, în mijlocul poporului.

Vorbind despre aceeași chestiune, „Sárospataki Lapok“ pun alternativa: „Sau să aibă toate religioanele facultăți teologice la universitate, sau nici una“. Reflecționa această, „Egyetlétés“ spune, că această alternativă decurge nu din unitatea de știință, ci din aspirațiile la putere ale bisericilor.

„Statul nu-i poate fi în interesul său — conțina „Egyetlétés“, — ca să servă ască arma diferitelor confesioanelor, pentru a-și tulbura pacea sa internă“.

Să i-se dea deci fie-cărei confesioanelor putința de a-și face o facultate teologică acolo, unde interesele bisericele sale o cer.

*

Noi ne săucem aminte că atunei, când s'a publicat proiectul Președvicișiei Sale părintelui Vasile Mangra pentru înființarea unei facultăți teologice ortodoxe române la Sibiu, com-patrieții noștri soviniști în frunte cu „Egyetlétés“ și ziarul lui Bánffy au sărit în picioare voiciferând, că earăși e vorba de tendințe „antipatriotice“.

Din România.

Din parlament.

Camera a adoptat cu 98 voturi din 113 votanți, proiectul de lege, prin care se creează unu sindicat de bancheri, pe timp de 12 ani și 7 luni venitul monopolului hârtiei de țigaretă.

Raportul asupra proiectului pentru impunerea țigaret s'a despus pe biroul Camerei.

Raportul al acestui proiect e d. deputat M. Vlădescu.

Discuția generală a proiectului începe azi Marți.

În proiectul pentru monopolul cărciumarilor la sate se prevede o clasificare.

Ver fi două categorii de arenzii: de 2.000 și 1.500 lei anual, în afară de celelalte taxe.

Nu s'a fixat încă, dacă cărciumele vor fi date prin licitație, sau prin bună învoială.

Chestia bulgară.

Ziarul vienez „Politische Korrespondenz“ i-se scriu din Sofia următoarele: Guvernoul bulgar a adresat agentului diplomatic al României la Sofia o notă, prin care îl face cunoscut acestuia, că instrucțiile începute de justiția bulgară în privința urmării membrilor comitetului revoluționar, le va continua. Nota exprimă speranța, că guvernoul român va înceta a mai expulsa pe sașii bulgari nevinovați.

Museu de industrie și comerț

Actualmente Camera de comerț din Cepitavă studiază proiectul pentru înființarea unui muzeu comercial și industrial pe lângă biroul acelei camere. În scopul acesta a cerut ministerului de domeniu să i pună la dispoziție materialul făcut în mod special pentru arangearea diferitelor obiecte în lucreri în pavilionul român. Camera de comerț repară o parte din clădirea sa, unde actualmente se află societatea Steaua Română.

Camera va da în acest scop 10.000 de lei anual pentru întreținerea muzeului.

Din Dietă.

— Ședința de la 15 l. c. n. —

În ședința de ieri (15 l. c.) s'a încheiat desbaterea asupra proiectului de lege despre comendele de negoț și industrie și s'a primit în toate părțile lui speciale.

Un moment mai însemnat al ședinței a fost vorbirea ministrului de comerț Hegedus, care a răspuns combatând toate atacurile oratorilor, îndeosebi ovrei, îndreptate în contra proiectului.

Proxima ședința se va ține Joi, din pricina, că feluritele comisii azi și mâine sunt ocupate cu agendele, ce li-s'au încredințat.

bat, de la care noi, tinerimea precoce și blazată, tinerimea crescută în era tumultuoasă a manifestațiilor naționale și a decadenței lor, am mai puțin lua pildă de activitate pozitivă și am pute împamuta un capital de idei și o linie de conduită demnă!

Unul dintre acești puțin este Nicolae Cristea, care generațiilor noastre ne poate fi pildă și ideal. Eata pentru ce, din incidentul apariției biografele lui în „Anuarul“ meserieșilor din Sibiu, vom insista asupra vieții și importanței lui.

Născut în Oms-Sibiului, în anul 1834, N. Cristea s'a făcut școala, ca toți tinerii săraci, în lupta pentru trai. Și lupta pentru trai este o luptă grea ab origine. În ea adeseori morala omului se sdroncine, caracterele se frâng și ademeniile abat dela calea cea dreaptă. Dar, având germenul puternic de rezistență, în loc de-a se pierde, lupta aceasta te fortifică. Aurul în focul cel mai intensiv se lămurește. Triumful tău, după o luptă de aceasta, nu este triumful marelui ce reușește cu arma meschină a înțelului și a înșelării, ci este triumful logice al legii morale. Și astfel a triumfat Nicolae Cristea, ajungând la demnitatea înaltă bisericăscă, muncitor la dreapta lui Șegana și a lui Popes.

E înalt și ideală această demnitate de preot superior și dascăl al poporului, dar e și lărgă și grea din cale-afară, dacă vrei să-i păstrezi nimbul, pe care i-l dă importanța inerentă. Și lupta pe care a

purtat-o Cristea, după moartea lui Șegana, a fost cu atât mai grea, că se formase un curent de închinare a caracterelor, și de strivire a conștiinței. O atmosferă grea, un spirit sectar se încaibase în gremiul bisericăsc din Sibiu, un curent reacționar și de persecuție împotriva elementelor liberale și independente. „Biegen oder brechen“ era devisa deținătorilor cărmel bisericăști și cei-ce nu se supuneau, trebuiau să îndure tot felul de mi-ești sau să — plece, cum a plecat de pildă eruditul profesor Simeon Popescu. Cristea cu al sei au îndurat multe, au luptat înăi înainte, au luptat muncind pentru poporul seu. În împregiurări de acestea natura că demnitatea de preot superior nu i-a adus acea tignă materială, pe care o merita un caracter și luptător de felul lui; recompensele lui au fost de ordin carat moral și prin urmare găsim pe deplin justificate următoarele cuvinte din biografia schițată în „Anuar“:

Nu înzăder N. Cristea este numit martir. Martiriul îl suferă încă, trăgându-și dela gură și tigorându-se ca familie cu tot pentru-că s'a expus căud a fost vorba de interesele poporului seu... .

Cap luminat și organizat, Cristea a luptat cu condeul pentru interesele mari ale neamului. Convingerile sale și le are întemelte pe cunoștințe vaste istorice. — dovadă articolele sale din „Telegrafal“ și „Tribuna“ și meditațiunile politice, cari sunt pline de învățăminte din istorie.

Înimă caldă, Cristea în tot ce scrie se distinge prin verva și curajul seu. Și as-

ȘOAPTE

Eloisa către Abela

II.

Tu știi cât de curată și de nevinovată era patima noastră, când, prietenii mei, te iatău, noi ni-am jurat iubire. Un înger te crezut. A ochilor tăi strălucire îmi părea rească. Și tot ce-mi povestiat, adânc în inimă mi se întipăria. Atunci am văcut că birta nu este păcat... .

De câte ori, când lumea îmi dedă să mă cunun, vorbit am astfel: Blăstămă orî ce îndatorat, ce nu ne învârlă să înăi Leberă, ca plăcerea, e iubirea și unde se legă urî de interes, ea și desface argeții sbocă de aolo. Avre, cinste și muncă e bun sunt ale soției. Dar' ele nu cântăre mic față de o iubire adevărată!

Chiar o putere suprafirească de arge genunchia înaintea mea; un rege de pe tron de s'ar coborî și mi ar da mie toate demnitățile, — pe toate le aș disprețui și prefa rămâne iubita mândrului iubit. Și d. că mele de „iubită“ ar fi încărcat chiar cu oștină nu-mi pasă, lăsați să fiu osândită!

O, soarte fericită, când o inimă căde pe cealaltă, când iubirea e libertate, o iubire O, atunci toate sunt desevirșite, în pieptul nu mai simți nici un gol, nici o dorire de năstărire. Ești înțeleasă, căci și el simte tîne. Această soarte era odată a marșului Abelard... .

Dar' toate au trecut... .

Îți aduc aminte de ziua tristă în care m'au adus la altar? Îți aduc aminte, de crimile ce-am vârsat acolo, pentru-că în fața tin reși mele a trebuit să zic lumii un lucru rău! Cu buze reci am sritat călul de călugăriță. Icoarele sfinților tremurau poverzuri și lumina din candelă a albii plină de mirare ascultau sfinții jurământul meu. Și oh, atunci, când ne au lăsat în ochiul meu nu privia la cruce, ci la tine, bite. Nu iertare, nici închinare, în birta cuvântul meu, iubire... .

După Alex. Popes.

Spiouiri din presa maghiară.

Sfântul Coloman. Eri a fost zina sfântului Coloman, sfânt occidental; zina pe mului ministru ungar. Ziarul unguresc din Oradea-Mare însă a ținut să arătase pe mitorit ești, unde se găsește la seară și în Ga-

tăzi încă, la înaintate bătrânețe, Cristea cu luptă sistematică, luptă activă, căci d. p. trivă corpul național, lăncezina în nașvitate, se va destrăma.

Spirit pozitiv și practic. Cristea vrea că, dacă în politică ținta ideală este înăi părtăș, în cultură hotărăsc res. stătele practice și imediate. Nu e suficient ca un pop să aibă numai două clase, o clasă inteligentă și alta agricolă, — lăși să se Cristea, — trebuie alcătuit un element de tranziție, un cheag, care să lege aceste două clase și acesta nu pot fi decât meseriași. Această idee îl determină pentru o nouă luptă. În s'arai, ca să se înființeze o asociație de meseriași, care să încurageze și cultive meserile între Români. Reușind, el stătu în zeci-de ani de-arindul în serviciul acestei idei, care a dat roade îmbelugite... .

Așa, un bărbat, așa un luptător îți place mie! Cinstit și loial ca om, radu și entusiast ca luptător politic, practic și fecund ca luptător cultural și mai pe us de toate minte luminată.

De ce n'avem mai mulți ca el, de ce?... .

loman Tiera, — care a nu fi lipit de spanta...
Un confrate maghiar insa, mai spiritual, reflecteaza, bato sa-ua asa asa: a trecut zua de sfantul „D zso” l.

Preocupatii sovietice. Teama de „europizarea valaha” caracterizeaza cea mai mare parte din actiunile guvernului din patria noastra. Eata o proba: din „Buletinul Hirlep”:

„Ministrul nostru de agricultura, se apleca sa ocupa mai de demult cu gandul, ca sa lasa sa se realizeze dezvoltarea economica si tehnologica a Ardealului. (Bravo lui!) Acestea denotand, indicand, cand si unde a fost civilizata maghiarimea de valahime, ca s-ar fi o pretiosă basă a celor actiuni (de dezvoltare), a s-ar fi pretios si mai poate fi deosebit de interesant de timp”.

Si ce toate acestea, va fi Romania ramanand:

Nef sa-ia pom, n-ai... Săuful om!

Din străinătate.

Situația în China.

Plecarea trupelor ruse și americane necesită o mărșă mare, care va începe a părăsi în proximitatea Peking, Tientsin și toate locurile impregnate de murgul șurului și a luiier arate spre Taku, gramez garzioane stabile în Peking vor avea 8000 de Germani, 3000 E gliz, 2000 Japonzi și câte 1500 Ruși și Americani. În un loc de loc, care 16 000 de oameni.

La Tien Tsin e grosul corpului de expediție german, francez și o parte japonez. Acest grup va fi probabil întărit pentru adevăratele operațiuni în câmpie, care la prima linie pentru ofensiva spre Peking, care după ultimarele știri date, se vor începe în curând. Aici se va depinde de operațiuni la coastă se va începe de garnizoanele mixte din Taku și Peitang, pe când contingentul rus va ocupa teritoriul de carbuni din Kailing, linia ferată Taku-Luta-Kuei și portul fortificat din Shinghi-Kwan. Pentru ambele operațiuni expediția dispune de aproape 50 de mii de oameni.

Acastă ostie s-a pus în mișcare, și lo curând se vor și începe, cu de altu-dinea trupelor imperiale chineze, care precum asigură Li-hung siung necazurile, este într-adevăr sinceră în a combate boxerii sau aceștia luptă alături de revoluționari, precum raportează zămeștii din Peking.

În Manduriu, Rușii au ocupat Mukden și stănt și cu ei au curățit de boxerii întreaga linie de la Port Arthur până la frontiera „plușurilor” aurului. Pentru a se asigura în contra răzvrăților boxerilor se vor proceda cu garnizoane toate stațiunile cele mai importante și alte obiecte, precum porții-trăzări, etc.

În Shanghai e liniște, iar ce se știe mează, dar fără cauză.

Nesigură este situația împărijit Hankongului, aici pare a exista pericol chiar pentru oraș.

Evenimentele din China

Știrile asupra evenimentelor cu privire la China, în general, variază zilnic și abia se poate înregistra ceva favorabil. Să pri-vește ca semn de bun augur, ordinaul dat de ministrul de externe francez, reprezentan-țului francez din Peking de a executa propunerile lui Bülow, precum și asociarea la aceste ordine a lordului Salisbury.

Lung timp a sperat lordul S. Hsbury, deși toate jurațiile engleze se exprimau în un fel cel mai favorabil asupra lor. O dată aderă și el la aceste propuneri, avem dreptu de a privi o unitate de vederi între Germania, Franța și Anglia.

Fără de această chestie ne importantă, „edictul penal” al împăratului Kwangsu a-unt mult sau mai puțin de valoare secundară, ori de se vor aplica sau ba.

Asemenea și învidiările care le semnalăm, precum și frământările între diferitele cenzurante deși sunt foarte amplificate, totuși nu vor avea nici o influență semnificativă asupra pro-cedării p-terlor, când aceste trei puteri se vor ține strâns la oaltă și vor proceda solidari.

† Mihai Blidariu.

Natura cere tributul său, și nu ar trebui să avem nimic contra, după ce prea bine cunoaștem cursul ei, totuși adese trebuie să recunoaștem umăți, când acest tribut se pretinde la timp nepotrivit.

Comuna Prilipet a îmbrăcat doliu, și multe lucrări au curs și vor mai curge, pentru că: țaria, energia dragostei, fela și speranța lui Mihail Blidariu nu mai sunt! Să știe Mihail Blidariu și a apas tocmă pe când aveam mai mare lipsă de dinuși; dar lipsa lui o simte nu numai familia și comuna bisericăscă din Prilipet, ci o simțim tot, căți sam cunoaștem.

Preotul Mihail Bidadu, născut la 1836 în Valca-Balvașeni, lâng. M. hadia, a studiat școlile militare din M. hadia și Caransebeș după care era situațiunea pe atalanca; de aci se desparte de fratele său Iia, care rămăse pe terenul militar și câștigă dintr-un cavaler, iar Mihail intră în teologia din Vărnă, unde are noverirea a asculte preșterile f. rictului Șugina. La școl 1859 s-a sfârșit de diacn pe lângă protopresbiterul I. Iordăneșcu din M. hadia, ca un bun terecment, iar la 1860 de preot capelan în Orșova.

La anul 1861 se trimite ca preot în comuna Prilipet și la 1862 se prevede cu gramata a h. areasă. Aici dezvoltă dinușo a dicitate, care pentru mult timp nu poate fi uitată. Marșul vor sta, o casă a bisericei de mult preș, cancelaria parochială, pă-șterii și peste toate o biserică, cum puțin se știe pot vedea în preșar.

Ei a luat parte activă la toate mișcările poporului. De un temperament sanguinic și pornit, se entusiasma până la foc, și se revolta până la cutit. A fost membru la școlul protopresbiteral, a școl consistorial în școlul h. și deputat la școlul epar-chiei, dășos cu brău și blană roșie; apoi reprezentant la Comunitatea de șvere și revizor în comitetul acestora, reprezentant în congregațiunea comitatească, membru la Asociațiunea etc. etc. — a servit altarul Dom-nului 40 ani.

La 26 Septembrie v. s. e. la 5 ore dimi-nențe — după un morb și grele suferințe — adormi și seșpă de suferințe, și-a păștrat însă gura și mințea, până la cele din urmă.

Înmormântarea s-a făcut Miercuri la 2 ore cu cooperarea a 12 preoți sub conducerea plenipotentșatului preot al Dr. C. Dăre din M. hadia, care cu o voce prea plăcută a mărgăit publicul. Ordinea înmormențării s-a săvârșit la frumosea biserică din loc, unde s-a roșit și predica de preotul V. Popovici din Pașas.

Public din loc și jur a fost peste 900. Țaral în haine de sărbătoare înceară lucrul câmpului și alergară să facă onoare falui-culat preot Mihail Blidariu.

Răspunsurile le a cântat coral din loc, sub conducerea d. lui înșțător Ion Bojincă. Melt au ostenit și înșțătorul Chirilă și Șofranu Șerbu, cndrop în frunte cu Martin Zerva și comitetul parochial. Sieruiera înfrumășat cu mai multe cununii, între care știăluciu a d. lui Dr. I. Popovici și a comunei bisericăști.

A fost, peste, tot o înmormențare, cum nu s-a mai văzut pe aici. — Necrosculata preo-tescă Anușta cu șere-sa Ana Șerbescă și recunoșterea nepot, prea știmatul Dr. Ion Popovici din Orșova, au cruțară niel grijă, niel ostensală, pentru ca toate să apară cu-viucioș și demanecitatului lor șof, cumnat și archia Mihail Blidariu. Ușoară să i fie țărina și eternă memoria!

Vasile Popovici, preot.

Noutăți

Arad, 16 Octombrie v. 1900.

† Dr. C. Groza. Estă și tristul anunș din partea familiei despre moar-tea mult regretatului Dr. C. Groza. Subscrișiți cu inima plină de durere anunșă în numele lor și al numeroa-selor rudenii încetarea din viață a iubitului lor, șof, tată, fiu, frate și respective cumnat Dr. Constantin Groza, medic cerc. în Gurahonș, în-templită după scurte suferințe la 28 Sept. (11 Oct.) a. e. la ora 5 d. a. în etate de 41 ani și 14 ai fericitei saie cășătorii. Scumpele rămășițe ale defunctului s'au petrecut la odih-na eternă în cimiteriul gr. or. român din Gurahonș, Duminecă la 1/14 Oct. a. e. ora 1 d. a. Fie-i țărina ușoară și memoria eternă!

Văd. Melania Groza născ. Poynar, ca șofie; Mariș și Jonita, ca fi; Ioan Groza, școl. protopop, ca tată; Dr. Ioan Groza, juș. asesor referințe cons.; Vasile Groza, funcționar la C. F. R., ca frați; Octavia Groza m. Venter; Ana Groza m. Lazar, ca șore; Dr. Dionisia Poynar, jude la taba reg.; Dr. Nicolau Poynar, advocat; Dr. Ioan Poynar, jude regiu.; Văd. Ana Poynar; Maria Poynar m. Zigre; Eila văd. R. ză; Nicolau Zigre, adv.; Ales. Filip, notar cerc; Gavril Venter, notar cerc; Cor-nel Lazar, preș, ca cumnați și cumnate.

Ministrul român de externe, d-l Marghiloman, sosind din Berlin în Viena, a fost primit în audiență de Majestatea Sa Monarchul nostru, care i-a conferit cordonul Coroanei de fier.

Contele Revertea, ambasadorul au-sro argar al Vaticanului, își va pășsi func-țiunea cu sfârșitul anului. Caușele retrage-rii lui sunt (contrar știrilor ventilate prin ziarele maghiare — că anume s'ar fi făcut imposibil din cauza că nu a împiedecat pri-mirea solemnă la Roma al d. Strossmayer și Stadler) — vârșta înaintată, în care nu mai poate suporta greutățile serviciului, ear pe de altă parte numărul anilor șei de serviciu îi dau dreptul de a se retrage la odihă, în pensie.

Patriarhul sêrbesc cere vicariu. Un ziar din Budapeșta este informat, că patri-archal George Brancovici din Carlovș, a făcut demersuri la guvern, pentru a i se da coadjutor (vicariu) protopresbiterul Dr. Letici, care va avea apoi să se hirașonit arhieruș. În chestia această decurg acum — se zice — pertractări între ministrul-president și ministrul de culte.

Bismarck în cialul din urmă. După-cum afirmă prof. Oncken, Bismarck fostel cancelar de fier, ar fi roșit următoarele ultime cuvinte: „Bunule Domne, cred aj-ști necredinșei mele și primește-mă în împărăția cerească”.

Fondațiunea contelui Pálffy János senior, despre care am vorbit în numărul de Duminecă, a fost anunșată de testator după așa numita valoare de inventar, ceea-ce astfel corespunde la suma de circa 3 milioane coroane. Valoarea faptică însă co-rrespunde la 5 milioane și veniul ei anual, chiar și într-o împregiușă de de-ză, se pre-țușge la suma aproape de cinci milioane coroane. Imediat după primirea uriașei fon-dațiunii, ministrul Wlassics a mașinat testa-torului prin o scrisoare foarte cășduoasă.

O mănăștire pasiită Mănăștirea „Scria-titel” de lângă crășelul P. k. v. (Rada) a fost prefacută în cenusă în mănăștire au fost în momentul focalul găzdușit trei mii de țelerii. Arhondaria s'a prăbușit cauzând moartea a vr'o patru zeci de persoane. Sunt peste o sută de răniți.

Se încuserese patrioșii vechi și noui. Înșși foile jidano-maghiare numesc curioasă o cășătorie, ce s'a petrecut Sâmbăta trecută în Dobrișin, Roma calvină. Preotul ev. refor-mat, Bagaméry Károly s'a cumnat adecă cu o fată jidancă de acolo, Stern Emma, care cu câte va zile înainte de cășătore trecuse de la legea m. saică la cea reformată. De trei ani deja era logodit preotul reformat cu aleasa sa din neamul lui Israel, și a fost

unul din cei mai excelenți teologi ai țeo-giei din Dobrișin. Vivant sequentem!

Biserică jăfoită. Joi, 11 Octombrie noaptea, cășt-va Țiganț au intrat în biserică gr.-or. română din Șelimbêr (lângă Sibiu) și au jăfuit-o cu dășvârșire. Au furat haine hainole proștești, încât preotul nu poate servi niel o slujbă dumnezăscă. Paguba se urcă la trei sute coroane. Păștorii sunt umăriți, dar până acum nu s'au dat de urmă.

Falsificatori de bani, prinsă estă crim-măvară numărăad bancnote într-un hotel din Turda, școl. șit și acum în areșt pre-ventiv. Procuratură regășcă din Oluș a în-șit cercetarea și a pregătit actul de acuză. Falsificarea de bani a fost deosebită. Ca părșasi sunt arășți: economul Pászthy Aladár, asesorul școlii orșane în pensie, Csongvay Béla, tipografal Szegedi Péter, tipografal Bacs István, notarul Pászti S., cășomerul Nagy Ferenc și economul V. Sára Károly. S'a dovedit, că au pregătit și au pus în circulație mai mult zeci de mi-foșia în bancnote de câte 10 fl. P. r. cășo-rea fină și va fi la începutul lunii viitoare.

O fabrică pustiită. Zilele trecute în marea fabrică de tort și țixtulo din Komál (comitașul Bihorul) a izbucnit un foc greș-nic, care în timp de 2 ore a prefăcut în cenusă. Focul s'a iscat din aprinderea unui cilindru de la o mașină și, deși veșt nu era, s'a cășins stăt de repede, încât localitașii lui a fost peste pușăș. Întraga fabrică în-șpreună cu mașineriile au fost ca dășvârșire niel. Paguba se urcă peste 300.000 cor., din care cea mai mare parte se va răsbit, fiind fabrica asigurată. Numita fabrică este proprietatea unui conșortiu pe aci din Șeghedin și lucrau într-înșă permanent vr'o 400—500 de muncetori.

Un sat român în America. La expo-sițiunea pan-americană, care se va ține la Buffalo (Statele Unite), un antreprenor de spectacole, Leon Berceovich, va face să figu-reze și un sat românesc, pentru care a ob-ținut deja concesiunea. Acest sat, conștruit în genul statului elvețian dela expoșiția din 1900, va cuprinde țipurii de locuințe, ce se văd de comun în România. Poarta de în-trare la această expoșiție va fi o regradu-șore fidelă a vechiului turn al Colțet din București. Pentru a da viață acestui sat, antreprenorul a angajat în România vr'o douăzeci și patru de feșe frumose, care vor purta costumul național român un țaraf de lăutar, o fanfară, și carei executatori vor îmbrăca vechiile uniforme, și în fine 14 țărani din Oitena, care vor juca „Cășuzari”. Pentru ca coloarea locală să fie perfectă, țiganii veritabili vor face să joace urș, pre-când simpaticele lor șofe vor da din căști și de noroz cetățenilor liberi Americi.

Ultime știri.

Rășboiul din China.

Londra, 15 Octombrie. Lui „Mor-ning Post” i se raportează din Șanghai cu data de 13 l. c.: „Revoluția din Kwang-tung este îndreptată în contra dinastiei, ear cea din Kwangsu în contra autori-tășilor locale. De astă-dată niel una din aceste reșcoale nu sunt în contra străi-nilor.”

Tot asemenea și reșcoala din Sectva e esclusiv îndreptată în contra guvernul, ear cea din regiunile Iangce în con-tra dinastiei. Fapt e, că în China în-treagă s'a pornit acum o mare mișcare pentru detronarea dinastiei de Mandju.

Cetele de revoluționari se șporesc mereu și se concentrează. În vederea pericolului, mulșime de trupe chineze sunt în drum, pentru a înăbuș reșcoala.

Londra, 15 Octombrie. Germanii au luat în puterea lor marele arse-nal din Peking, care până acum era ocupat de Ruși. Chinezii au lășat școle în urma lor mulșime de arme și mu-nișii. Țarul rusesc a dat ordin, ca tot ce s'a aflat în arsenal să se împarșă între Ruși și Germani.

Frankfurt, 15 Octombrie. Ziaru-lui „Frankfurter Zeitung” i se rapor-tează din Șanghai:

În căștoria împăratului Kwang Su în Singanfa, un Chinez a voit să l'asasineze. Atentatorul a fost prins și decapitat la moment.

șditor: Aurel Popovici Bareianu. Red. respuns: Ioan Russu Șiriana.

Invitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe al doilea semestru la

„TRIBUNA POPORULUI“

Cu condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, cari sunt cele următoare:

In Monarchie:
 Pe un an Cor. 20.—
 Pe 1/2 an „ 10.—
 Pe 1/4 an „ 5.—
 Pe o lună „ 2.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu cor. 4 pe an, având o întindere de 8 pagine, cele 4 pagine ad foii de zi, plus un adaus poporal de le pagine.

Domnii abonenți sunt rugați a grăbi cu reînnoirea abonamentelor pentru regulata expedare a foii.

Abonamentele se fac prin mandate postale și anumit pentru un timp, care începe cu prima și se termină cu ultima luni.

Este în interesul dlor abonenți, ca adresele să fie însemnate cât se poate de corect și legibil. Domnii abonenți vechi sunt rugați a lipl pe mandatul postal adresa tipărită dela fâșiile, în cari li-s'a trimis „Tribuna Poporului“ până acum.

Administrația

„TRIBUNEI POPORULUI“.

In atențiunea domnilor învățători români. Aducem la cunoștința domnilor învățători de la școalele populare, că a eșit de sub tipar Geografia comitatului Arad, de învățătorul Damaschin Medre, — ca manual cu mai multe chărți geografice. Intocmit pentru clasele III. IV. ale școalelor populare, și aprobate de Ven. Consistor aradan.

Se poate procura de la Administrațiunea „Tribunei Poporului“ din Arad. Prețul 35 cr. plus 5 cr. porto postal.

Tipografia
„Tribuna Poporului“
 arangiată fiind cu material nou
 primește spre executare:

Tipărituri de bancă,	Cărți, Broșuri,	Orice tipărituri.
Invitări la nuntă,	Anunțuri funebre, etc.	

Cele mai moderate preturi!!

Institut de cură,

deschis de dimineața dela 6 ore până la 7 ore seara (abstrăgând orele dela 9—11 în. am.)

La dispoziția publicului stau următoarele mijloce de lecuire:

Scaldă în lumina electrică:

1. Reumă, podagră, aprindere de nervi (ischias), dureri la coaste și la față, nevralgia, aprinderi de pelița peptului și a foalelui, otrăvire cu metal (argint viu, zinc, argint, plumb).
2. Morburii de sânge (cu ajutorul curei de mercuriu și iod), îngrășarea peste măsură, grăsimea de inimă, aprindere de pelița rinichilor, boală de zahăr (diabet).
3. Anemia, nevraștonia (slăbirea nervilor), nervositatea.
4. Morburii de piele învechite, scrofule, luparea etc.

După felul boalei, scaldă aceasta poate fi urmată de lecuirea cu apă rece, de masagiu sau împachetare. — Intrebuințarea odată costă: 1 fl. 25 cr.; 15 bilete: 15 fl.

Camee pentru inhalatie, după metoda dela Gleichenberg Ems, pentru aprinderi acute și învechite de gât, de plumăni, cum și pentru dilatare de plumăni și astma. — Intrebuințarea odată costă: 75 cr.; 15 bilete: 9 fl.

Cura cu apă-rece. Intrebuințarea odată: 60 c.; 15 bilete 7 fl.

Gimnastica svedeză pentru întărirea reconvașenților cu musculatura slăbită, pentru întărirea băieților și a oamnelor desvoltați, cari sufer de morburii de inimă și de strimtarea coșului peptului.

Taxa lunară dela 10 fl. în sus, după cum e felul casului de boală.

Fie care bolnav se bucură de căutarea ce i-o prescrie medicul său propriu, sau după sfatul ce insumă i-l dau. Orice îndeplinire a curei se întemplă sub veghierea mea personală

Dr. A. HECHT,

450 34—34

Arad, strada Templom, palatul Minorităților. Telefon: Nr. 270.

A apărut

și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Consistor ilustrată cu chărți geografice — — — — —	—	70 „
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cause administrative. Prețul — — — — —	—	1.— „
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, — — — — —	—	2.— „
4.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu, — — — — —	—	80 „
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, — — — — —	—	2.— „
6.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu — — — — —	—	4.— „
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. — — — — —	—	2.50 „
8.) „Răsboiul pentru neatârnată“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Resboiului „ „	—	1.20 „
Prețul „Coroanei“ — — — — —	—	1.60 „
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secula născ. Truția — — — — —	—	1.— „
10.) „Vieritul“ — de Petru Vancu, — — — — —	—	1.— „
11.) „Teoria Dramel“ — de Dr. Iosif Blaga. — — — — —	—	3.60 „
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu. — — — — —	—	1.60 „
13.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț. — — — — —	—	5.— „
14.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul, — — — — —	—	1.50 „
15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz — — — — —	—	1.20 „
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățător în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, pricesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.	—	—

La comande să se mai adauge de fie-care op 10 fleri spese postale.